



Nro. 29.

A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRALY  
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indált Bétsből Pénteken Aprilis 9-dik napján 1813-dik  
esztendőben.

*A' Tsata mezejéről.*

**M**ár most meghatározva irják a' közönséges  
levelek, hogy Mártz. 27-dik napjára virradó éjjel  
történt légyen, hogy a' Fr. seregek, mellyek a'  
Gen. Dürütt vezérlése alatt a' Dresdai Ó - városban  
még megmaradtak vala, onnét eltávoztak. Az Orosz  
és Pruszus seregek összekötöttett tutajokból ké-  
szült hidon mentek oda által. A' Dresdai Tanáts  
ilyen hirdetést tétetett a' Gen. Gróf. *Winczinge-  
rode* rendeléséből közönségessé: --

„Orosz Csaszári vezér Gen. Gróf *Winczin-  
gerode* ó Exc.ája a' város eránt viseltető bará-  
tságos indútatjának kinyilatkoztatására bizonyosá  
tétet általunk minden mesterséget és kereskedést  
üző embereket a' felől, hogy az ő tsendes fog-

lalatoskadásaik az Orosz seregeknek ittlétek miatt telyességgel meg nem gátoltatnak, de sőt inkább általmaztatni és előmozdittatni fognak ő Ezc.ája által. —

„Továbbá megparantsólta ő Exc.ja azt is, hogy a' rendnek jobb móddal lehető fenntartatása végett, a' piatzokat nem kell vásári színekkel bérakni, hanem szabadabb helyeken a' kapuk előtt (a' helyek meg vannak a' hiradásban neveztetve) kell azokatt felállítani, 's a' többi. Költ Mártz. 28 dikán.“

A' *Berlin* és *Dresda* között való szekeres és lovas postajárás, a' melly egy időtol fogva félbe volt szakasztatva, Mártzius 30-dikán ismét elkezdődött.

Az Orosz Regementeknek tartatásokra néve ilyen rendelés tétetett Dresdában: — Tovább való rendelésig következendő módon tartoznak a' lakasok étellel és itallal tartani a' hozzájuk bészálló katonaságot: Minden katonának  $1\frac{1}{2}$  font kenyeret, 8 latt darát vagy riskását, vagy is e' helyet 16 latt borsót, lentsét, vagy más egyéb ilyen vetemént, és egy nyoltzad rész kanna pálinkát, a' Kapitányon alól lévő tisztnek  $1\frac{1}{2}$  font kenyeret, egy font hust — 's minden Kapitánynak és Stábkapitánynak két ilyen portziót kell adni. Sert nem kell adni a' katonáknak. A' Stabálistisztek az ő gazdáiknak asztalával fognak megelégedni, a' kikkél szálvá lesznek.

Mártz. 25-dikén e' képpen irtak *Wittenbergá*-ból: — „Tizen négy napoktól fogva hitel felett való iparkodással és minden féle erőszakos eszközök által erőssítették városunkat, 's oly állapotba helyeztették, hogy forma szerént való

ostromoltatást is kiállhatná. A' város mellett találtatott élőfa sorok kivágattak, 's a' szomszéd erdőkből sok ezer szálfák öszsze hordattak. A' városban, a' külső városokban, és a' hidfedező sántzokban, valami 10,000 emberek vannak őrizeten, de naponként többek érkeznek. Úgy látszik, hogy ezen pontot nem csak megtartani iparkodnak a' Frantziák, hanem innét akarnak annak idejében előre nyomúlni. Eleintén fogyatkozás volt kenyér' dolgában; a' lakosok egymás kezéből kapdosták - el a' köz kenyeret: most már ebben a' tekintetben is gondoskodott a' Tanáts. A' városból minden éjjel lehet a' környéken égő házakat, majorokat, szemlélni. A' város körül külömbkülömb Kozák csoportok szálguldoznak, és éjjelenként egész a' szélsőbb külső városokig bétsapkodnak. Mártz. 19-dikán nagy recognoscírozást téven a' Frantziák, ekkor vissza nyomattátiak a' Kozákok valami két mértföldig, de ismét megjelentek a' következő napon. A' lakosok' állapota igen terhes, azért hogy némely kajbaforma házhoz 40 katona is van bészállítva; az ispotályi hideglelés is megöl némelyeket. A' tanulás megszűnván, a' Professorok ide amoda vonták - el magokat barátjaikhoz. Nyoltz tanuló (gavallér) ifiak a' városból kilovagolván, az úgy nevezett *Luthersbrunn* felé találtak vetődni, a' hol Kozákok tanyaztak 's jó ígéretekkel bé-verbuválni iparkodtak a' gavalléroket magok közzé, de nem lett foganatja iparkodásaiknak, azzal mentvén magokat az ifiak, hogy még tanúlni szándékoznak.

Hogy *Wittenbergában* még az utolsó Kurirnak megindulásakor is benn voltak a' Frantzi-

ák, bizonyos; sőt előre is kezdették volt nyomolni onnét; hanem Pruszsus Generális Kleist Treuenbitzenből Mártz. 27-dikén egy nagy recognoscírozást tévén Zinna felé, a' hova a' Frantziák jöttek volt, ismét vissza nyomta őket Wittenbergába.

*Dörenberg* nevű Anglus Generalis, ki most az egyesült Pruszsus Orosz Ármádánál szolgál (ezeket még Mártz. 23-dikán írta a' Berliini újság) valami 4 vagy 5 ezer emberekkel *Sandownál* az *Albis* vizén által ment. Altalmentele előtt azönközben csak egy Kozák csoportot skát küldött előre által a' környülállásoknak megkémlelésire, melly a' víztől nem messze egy házban kártyázva találván az ellenséges szélső vigyazokat, közzülök néhányat által szurdalt; a' többek az ablakon sökdöstek ki: — melly utánja a' Kozák csoport a' nevezett Obersterhez ismét vissza tévén, és, hogy semmi számosabb ellenséges erőt nem látott, megmondván, ekkor az egész sereg által ment hajókon. *Werben* nevű szélső Westphaliai városban nagy örvendezéssel fogadták a' régi Pruszsus lakosok a' nevezett Generálist — egy régi Pruszsus zászlót elékerestek, a' régi Pruszsus címert kifüggesztették, 's a' Király' nevében a' várost elfoglalták, 's a' Magistrátus, 's Pruszsiai Királyi Felségének hűségere megesküdött.

*Hamburg* városában nagy solennitásokkal inneplették Mártzius' 24-dikén a' *Sándor* Császár megkoronáztatásának napját. Délelőtt minden templomokban istentisztelet és *Te Deum* éneklés tartatott; esive a' város megvilágosított, és a'

kereskedők az Orosz Generálisoknak fényes bált adtak.

A' *Berlini* újság írja, hogy a' *Bremából* Mártz. 25-dikén idült levelek szerént, Frantzia Generalis *Morand*, a' ki *Stralsundból* eljött, *Bremából* *Hacklingen* felé ment el 3000 emberrel: *Gen. Carra St. Cyr* pedig 6300 emberekkel ott *Bremában* maradt meg, olyan rendelés lévén eleibe adattatva, hogy azt oltalmazza meg. Ezen tengeri tartományokban, az úgy nevezett *Wursten-Land*, *Bremerleke*, *Hagen*, *Oldenburg*, és *Butjadinger* nevű vidékek egész támadásban foglalatoskodtak; az Anglusok ágyut és puskát küldöttek nekik; a' Kozákok *Ozterhoitzig* tsapkodtak ki. *Hamburgból* egy erős Orosz sereg indult volt útnak, a' melly *Haarburgon* és *Rotenburgon* folytatta útját *Bréma* felé. —

*Oberster Bátor Tettenborn* (ki a' *Gróf Wittgenstein* armádájának egyik Osztályát vezérli, azt bízta *Mártzius* 21-dikén a' *Brémai* és *Verdeni* Hertzsegekben lakó Rendeke, hogy válaszanak magok között egy Bíztoiságot, melynek tagjai a' jelen levő időbeli dolgoknak folytatására elegendő talantumokkal bírjanak, 's a' kikhez a' népnek bizodalma van. A' nevezett Hertzsegeknek *Marschalk* nevű előlülőjök, *B. Tettenborn*nak ezen kívánságot megértvén, a' Rendekeket azonnal öszsze hívatta, hogy nevezzék ki a' meghatározott Bíztoiságot, a' melly az Ország-lásbéli foglalatosságot előre való képpen által fogja venni. Meghíváttattak a' lakosok hathatósan, hogy alkalmaztassák magokat egész tenseszeggel ezen Bíztoiságnak rendeléseihöz, és

semmi dologba a' magok fejektől ne avatkozzanak.

A' Londonból Hámbugba érkezett tudósítások Márt. 12-dikén indultak, és azt erősítették, hogy ott olyan készüléket vettek észre, melyekből azt lehetett kihozni, hogy a' *Braun. schweig - Őlsi* Hertzeg (a' ki az 1809-dik esztendőbeli hadakozásnak végződése után egy ügynevezett *Német Legióval* Angliába által ment volt) nem soká hajóra fog ülni, hogy Németországba ismét vissza evezzen.

Midőn Orosz Oberstlieutenant *Benkedorf* Mártius 21-dikén *Lübeck* városába a' maga bémenetelét tartotta, a' kereskedésnek és tengereken való hajókázásnak felszabadulását illető Proklamációk itt is kihirdetettek, 's a' lakosok a' fegyver fogásra meghívattak, mellynek a' lett a' következése, hogy némelly önkéntvállalkozók azonnal kálíttattak.

Ugyan ezen színű tárgyról így írtak *Rostockból* Mártius 23-dikén: — A' *Mecklemburgi* Hertzegtől ilyen rendelés érkezett a' *Rostocki* és *Wiasmári* Komendánshoz: —,

„Midőn mi ezennel a' tengeri kereskedés ellen eddig fennállott állott minden rendeléseket és intézeteket elörülünk, megparantsoljuk Komendáns *Major Belownak*, hogy ezen parantsulatot végnem csak minden letartóztatásokat, hanem minden e'féle letartóztatások végett fetállítatott *Cancellariákat* is, azonnal szüntessen-meg, 's ezen rendelést az ott lévő Kereskedőknek adja tudokra, azért, hogy tudják - meg, hogy a' kereskedés már most minden nemzeteknek, kivéven azokat, kik az *Orosz Birodalommal* hadakozásba van-

nak, szabaddá lett. — Költ Ludvigslustban, Mártz. 23-dikán, 1813. —

„*Fridericus Franciscus.*

Oberstlieutenant *Warburg* jelenti a' Berlini újságban, hogy ő Pruszsus Királyi Felsége a' *Mecklenbúrgi - Strelitzi* Hertzegnek kívánságára azt bírta ő reá, hogy a' Mecklenburg - Strelitzi Huszár Regimentet állítsa - fel, 's abba a' régi Rudolf Regimentbéli altiszteket is vegye - fel, a' kik még arra alkalmas állapotban vannak. —

*Küstrinben* ostromoltatáshoz készíti magát a' Frantzia őrző sereg; az úttzaknak pádimento - maik felszaggattatnak, 's azoknak helyekbe gánéj terítettik széllyel; a' polgárok minden szemrefőre való tekintet nélkül hozzá látni kéntelenítettnek a' szükséges munkához. Azt mondják, hogy igen halnak ezen várban az emberek. Ezt az Oroszok csak békerítve tartották mind ez ideig, hanem már most Pruszsusok kezdetek a' vár alá elényomúlni, a' kik ostromló készülettel vannak. — Febr. 19-dikén annyi marhát behajtott *Küstrinbe* ennek környékeiről az abban lévő őrző sereg, hogy 5000 darabra számlálják. A' kár, melyet e' miatt vallottak a' vidékbéliek, 30,000 forintokra tétetik.

A' *Wistula* vize az olvadás alkalmatosságával sok kárt tett, az áradás 's a' feltojúlt jég által *Dantzka* körül; a' *Holmön* (hajó építő helyen) lévő úgy nevezett *Napoleon* sántza, egészszen semmivé tétetett 's 400 emberek veszték - el, és 9000 mázsa puskapor lett semmivé.

*Thorn* várát, 10 ezer ember tartja a' *Gen. Lengeron* vezérlése alatt bészárva; az az Orosz

sereg pedig, a' melly a' múlt telen *Rigát* védelmezte, vagy őrizte, és most Dantzkát ostromolja 15 vagy 16 ezer emberekből áll. —

A' Berlińi levelek jelentik hogy az Oroszok Dantzkának két külső városait, mellyeknek neveik *Alt Schottland* és *Stadtgebieth*, elfoglalták, és annak alkalmatosságával 3 vagy 4 száz, embert összevagdaltak; 2 vagy 3 százat pedig elfogtak, hanem magokat azután ismét visszavonták.

*Berlin*, Mártz: 30-dikán: — „Király 6 Felsége a' múlt szombaton délután azzal tisztelte meg Orosz Gen. Gróf *Wittgensteint*, hogy őtet meglátogatta, és fél oráig nálla maradott.

\* \* \*

Orosz Császári Tanácsos *Kotzebue* úr kihirdettette a' Berlińi újságok által, hogy a' kiknek Generális Gróf *Wittgensteinnál* valami keresetek lehet, ezen Gróf Úrnak Berlinből lejendő elmentelég tsak ő hozzá (t. i. *Kotzebue* úrhoz) járuljanak keresetekkel, minthogy réa van bízva hogy mind ezeket a' dolgokat a' Gróf úr eleibe terjessze.

A' *Baireuthi* újságban ezek irattak Mártzius 30-dikán: —

„A' Szakszoniai Király és Királyné 8 Felségek *Augusta* Királyi Hertzeg asszonnnyal egyetemben tegnapelőtt estve megérkeztek ide a' kastélyba, a' hol a' fogadásokra össze sereglött tisztviselőkkel igen kegyelmesen beszélgettek egy ideig. Tegnap reggeli 8 órakor tovább indultak *Anberg* felé, a' honnét ma *Regensburg*-ba érkezni szándékoznak.

A' Mártzius 31-dikén *Regensburgból* indult



levelek említik, hogy a' megnevezett Királyi Felségek 30-dikban estve valósággal megérkeztek oda, a' hol nemzeti seregektől kísértetvén, harangok' zúgása alatt, számtalan örvendező sokaság között mentenek-bé ő Felségek. Kiserőik között volt a' Dresdai Frantzia Követ Báró *Serra* úr is.

\* \* \*

Frantzia tudósítások, a' Weser és Albis torkaik' Departamentjeikből (még) Mártzius' 21-dikén: —

„*Brémában* két parantsolatok hirdettettek-ki Mártz. 20 és 21-dik napjaiban. Az elsőben arról tudósítja Gen. *Carra St. Cyr* a' lakosokat, hogy a' Wésér torka Departamentje ostromaltatás állapotjában lenni kihirdettetik, 's annak Komendánsává Brig. Gen. Báró *Ivendorf* neveztetett-ki, a' ki egyszersmind a' vezér (Gen. *Carra St. Cyr*) hadi szállásának is Komendánsa lévén, minden tisztségek tőlle várják a' szükséges rendeleteket, és hozzá küldjék tudósításaikat.“

A' második parantsolatot Báró *Ivendorf* intézte mint Komendáns a' *Brémai* lakosokhoz, ilyen szókkal: —

„Osztályos Generális Báró *Carra St. Cyr* nek a' 32-dik katona osztály' vezérének parantsolatjából tudokra adatik a' lakosoknak, hogy az úttzákon össze ne seregelyjenek, és azokon semmi fogás vagy szín alatt ne álladozzanak; minden ember minden lárma nélkül lásson hozzá foglalatosságaihoz; a' kik e'képpen nem tselekesznek, a' strázsák által árestáltatnak, 's biztosság eleibe állíttatván, mint tsendességháborítók meg büntettetnek; hasonlóképpen árestáltatnak és

katona biztosság eleibe állittatnak, a' kik a' közönséges tsendesség megháborítására czélzó beszédeket tartznak; azok végezetre, a' kik a' birodalom törvényeiről és rendelkezéseiről elfelejtkezvén azok ellen hibáznak, mint támadók úgy hüntettetnek-meg. Minden közönséges házaknak, kávéháznak, bor 's pálinka kortsmának, bé kell 9 órákor zárattatni, 's az után senki ne mérszelje magát az úttzákon lámpás nélkül mutatni. Az is tudokra adatik mindeneknek, hogy ha a' katonák e'képpen kiáltanak hozzájuk: *qui vive?* ők erre e'képpen feleljenek, *ami*, vagy pedig *gut Freund.*"

*Lipsiából* Mártz. — A' Vice-Király Mártzius 21-dikén indúlt-el innét a' maga fő hadi szállításával, a' testörzö sereggel, és az egész ármádával. Úját *Hála* felé vette. Minthogy az *Eckmühli* Hertzeg (M. Davoust) is éppen ezen időben indúlt-le *Dresdából* az *Albis* mentiben, azt gondolják, ketten hogy egyetértőleg, vagy egyesített czélzás szerént tesszik ezen mozdulásait. Mind kettőjük igen dítséretes fenyítéket tartottak *Lipsiában* és *Dresdában*; magok számára sem kívántak asztali pénzt, hanem mindent kész pénzel fizettek. A' Vice-Király ennekfeletts meg is ajándékozta elindulásakor a' *Lipsiai* zegényeket; 1500 thallért hagyott számokra, melyből 900 thallérok azonnal kiosztattattak azoknak a' háztulajdonosoknak és béres szállásokon lakóknak, a' kik a' kvártélyadás miatt elszegényedtek.

#### *Északi Amerika.*

A' *Párisi* újságok szerént ismét igen vitézmódon viselte magát egy *Ámerikai*, nem írják hány ágyus, vagy mekkora erejű, *Constitutio* nevű hadi hajó. Név szerént a' *Journal de l'Empir* ilyen tudósítást adott-ki ezen történetről, *Bostonból*, Febr. 16-dikán: —,

„Az egyesült Státusok' Constituzió nevű Fregátja a Kapitány *Bainbridge* vezérlése alatt tegnap este ide Bostonhoz kikötvén, 's annak Hadnagy *Hudlár* a városba kijövén, ilyen hírt mondott az Ámerikai tengeri katonáknak új vitézségekről. —

„Déczemb. 29-dikén béerte a' *Constitutzió* a' Braziliai partoktól valami 10 óra távolságra a' *Java* nevű, 49 ágyús, és 400 mátrozos Anglus Fregátot és azt megtámadván két óráig tartott verekedés után elfogta. Ezen ütközetben úgy öszsze lövöldözte a' *Constitutzió* a' *Jávát*, hogy az árbotzfáinak és vitorláinak csak árnyéka is alig maradt, melyre nézve az megadni kéntelenített magát. Egy egész *Línea* hajóra és két *Korvet*-térre kívántató réz és sok egyéb használható portékák voltak rajta, de csakugyan meg nem tarthatták azt az Ámerikánusok annyira öszsze volt lövöldöztetve, hanem meggyújtván a' tengerbe süllyesztették. Külömbkülömb hivatal szerént való tudósítások is voltak rajta. Napkeleti Indiából indúlt volt útra. —

„A' *Constitutzió* is feles kárt vallott az árbotzfáiban, vitorláiban, 's köteleiben: de az ő mátrozai között csak 9 ember esett-el és 25 kapott sebet. A' *Jáván* ellenben 60 ember ölette-tett-meg és 101 kapott sebet. Az utolsók között van a' hajónak igen derék Kapitánnya *Lambert* is. Az életben maradt 38 Anglus tisztet és 323 közembereket, mátrozokat 's egyebeket, parolára szabadon botsátván az Ámerikai Kapitány, kitétette, 9 Portugallus mátrozokkal egyetemben, a' kik hasonlóképpen a' *Jáván* találtattak, *Brasília*ba.

Leg újabb újságok.

A' Kasseli tudósítások az oda érkezett bizonyos jelentések szerint hirdetik, hogy egy Orosz szakasz armáda *Lauenburgnál* által jött az *Albis* bal partjára, és *Lüneburgba* is bément, a' hol a' *Hannoverai* czimerek kifüggesztettek és a' város az Anglus Király' kezében elfoglalta ott. A' számát az által jött Orosz seregnek különböző: különbözőképpen adják elő; némelyek 12, mások 15 ezerre, még mások kevesebbre is betsúlik.

Annak a' Pruszsusz és Orosz egyesült seregnek hadi szállása, melly a' Gen. *Blücher*, *Winczingerode* vezérléssek alatt, az *Albis* bal partjára *Dresdával* által jöven a' Szakszoniai vidékeknek déli részek felé fordult, Április 15ő napján *Freibergban*, előljáró tsapatja pedig *Chemnitzben* állott.

Mártzius 30-dikán e'képpen írt *Kasselben* a' *Westpháliai Monitor*: —,

„Éppen most vevé Király ő Felsége egy Kurir által a' Vice Király ő Cs. Hertzegségétől ezen tudósítást, hogy az ellenség tegnap *Werbenél* megveretett, a' hol meglehetősen számú lovasokból és gyalogokból álló ellenséges tsapat az *Albis* bal partjára által jött vala. Vice-Király ő Cs. Hertzegsége azonnal seregeket rendelt oda. Az Oroszok tökéletesen megveretettek, nagy számmal megöletettek, és sokan a' vízbe haltak: Két hajó sülydedett-el, mellyeken Kozákok ültek. Ennek az elszélesztetett seregnek maradványa *Ultzen* felé ment-le (a' *Lüneburgi* vidékekre) a' hol a' Gen. *Morand* és *Carra St. Cyr* seregeikkel fog dolga lenni. Egyszer-mind Királyunk ő Felsége is rendeléseket tett ezen ellenséges seregnek kergettetése eránt.“